

– הכל בידי שמים חוץ מצינים פחים –

Everything is in the hands of Heaven, except cold and heat

OVERVIEW

The ברייתא states that everything is in the hands of שמים (meaning that no one can find refuge from the actions ה' intends for him), except for the difficulties presented by heat and cold, where a person can take protective or preventive measures that the ברייתא should not affect him adversely.¹ תוספות reconciles our ברייתא with other גמרות which seemingly appear to contradict this.

anticipates a difficulty: תוספות

והא דאמרינן (שבת דף לב,א) לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה² -

And regarding this which ר' ינאי states, 'a person should never stand in a dangerous place', etc. -

אלמא יכול לשמור עצמו מן הפורענות -

It is evident that he can save himself from punishment (other than פחים וצינים) -

וכן קיר נטוי דאסור לעבור תחתיו³ -

And similarly the dictum that one should not go underneath a leaning wall; indicating (again) that one can take protective measures (from punishment) –

replies: תוספות

התם מן הפשיעה יכול לשמור עצמו דהא ודאי שבידו להמית עצמו⁴ -

There (in the two aforementioned dictums) the גמרא means that a person can protect himself from negligence; for a person can certainly kill himself -

אבל כשמביאין עליו מן השמים באונס אי אפשר לו לשמור -

However, when they bring upon him punishment from שמים against his will, it is impossible for him to protect himself (regarding most types of punishments) -

אבל צינים פחים לעולם אל יבואו עליו באונס אם רוצה ליזהר -

¹ This seemingly also includes that no harm can come to a person on his own, unless ה' dictates it so, since הכל בידי שמים (both the good and the bad) חוץ מצינים ופחים. See footnote # 2.

² The indication of this dictum is that if you will stand במקום סכנה, you may get hurt – meaning punished; you can avoid this punishment by not standing במקום סכנה [and additionally you can also cause harm to yourself if you stand במקום סכנה, seemingly not through שמים ידי (see footnote # 1)].

³ See ור"ר יצחק שלשה דברים מזכירים עונותיו של אדם ואלו הן קיר נטוי ועיון תפלה ומוסר דין על חבירו where it states; ברכות נה,א, לשמים.

⁴ Not standing במקום סכנה or not going under a קיר נטוי is not considered saving one's self from punishment; rather it is a preventive measure so he should not recklessly endanger himself. Here however, in our גמרא, we are discussing whether man can protect himself from the wrath of heaven. See 'Thinking it over' # 1.

However, באונס if he chooses to take care.⁵ **will never come upon him** **צינים ופחים**

asks: תוספות

ואם תאמר והא דרשינן (בבא מציעא דף קז,ב) והסיר ה' ממך כל חולי⁶ זה צינה -

And if you will say; but ר' חנינא expounds the פסוק, 'and ה' will remove from you all illness'; that illness here refers to 'cold' -

אלמא דבידי שמים הוא⁷ -

It is evident that 'cold' is בידי שמים (not as the גמרא states here)!

answers: תוספות

ויש לומר דהיינו שיחם הקדוש ברוך הוא עולמו או יתן לו מלבושים ולא יצטרך ליזהר -

And one can say that the meaning of the פסוק is that הקב"ה will warm his⁸ world or provide the person with garments, so it will not be necessary for the person to be careful. However, regardless what ה' will do, the person can always take measures to protect himself from צינה.

asks: תוספות

ואם תאמר והא פחים בידי שמים הוא כדאמרינן בבראשית רבה בפרשה ט"ו⁹ -

And if you will say; but פחים (heat) is only בידי שמים as it states in בראשית רבה - פרשה טו in

אמר ליה אנטונינוס לרבי צלי עלי אמר ליה רחמנא שיזבך מצינתא -

Antoninus said to רבי, 'pray for me'; רבי replied to אנטונינוס, 'the merciful One should spare you from cold' -

אמר ליה דא צלותא היא יתיר חד כסו וצינתא אזלא אמר ליה תשתזב משרבא -

replied to רבי, 'is this a prayer, add one garment and the cold is gone'; so רבי said to אנטונינוס, 'you should be spared from heat' -

אמר ליה הא כדו צלותא דכתיב¹⁰ אין נסתר מחמתו -

responded to רבי, 'this indeed is a prayer, for it is written 'no one can hide from His heat''. It seems from this conversation that even though one can protect himself from cold; however no one can protect himself from heat, which contradicts the גמרא

⁵ תוספות might be saying that ה' assures us that people will be able to protect themselves from cold and heat and will not be punished through this medium if people take the proper precautions.

⁶ דברים (עקב) ז,טו.

⁷ The fact that the פסוק promises us that ה' will remove the cold, indicates that the person is (seemingly) helpless to do so; otherwise what is the significance of this blessing.

⁸ Should this word 'his' be capitalized?!

⁹ This is amended to read פ' טז ויקרא רבה פ' טז.

¹⁰ תהילים יט, ז.

here.

answers: תוספות

ויש לומר דקרא כתיב בעוברי דרכים או במלחמה כדרך שהמלכים עושים¹¹ -

And one can say that the פסוק of נסתר מחמתו אין is written regarding travelers, or during a war, which kings usually wage -

- דבדרך אין אדם יכול ליזהר מן החום -

For indeed on the open road a person cannot protect himself from the heat -

- אבל אם רוצה לישוב בביתו יכול להזהר שישוב בבית של אבנים או יכנס במרתף -

However, if he desires to dwell in his house he can be protected from heat; by living in a stone house or he can enter the cellar, where he will be spared from the heat.

offers an alternate interpretation of פחים(ו צנים). תוספות

ויש מפרשים דצינים פחים חדא מילתא היא¹² -

And there are those who explain צנים פחים to be one thing (not cold and heat) -

- כלומר צינים שהם פחים לאדם לשון פח ומוקש -

Meaning צינים (cold), which is פחים for a person; the word פחים as in a trap or snare –

rejects this interpretation: תוספות

- ואינו כן דבפרק קמא דמסכת עבודה זרה (דף ג,ב ושם) מייתי לה -

And it is not so (that פחים means a trap) for in the first פרק of ע"ז the גמרא מסכת ע"ז cites this statement of ר' פהים ופחים חוץ מצינים ופחים -

[אהא דכתיב¹³ ותעשה אדם כדגי הים מה] דגים שבים כיון שקדרה עליהן חמה מיד מתים -

[In regards to this which is written; 'and man was made like the fish of the sea', which is expounded to mean, just as] the fish, as soon as the sun shines on them, they immediately die; the same is -

- [אף בני אדם כיון שקדרה עליהם חמה מיד מתים]¹⁴ -

[also by people as soon as the sun shines on them, they die immediately].

anticipates an additional difficulty: תוספות

- והא דאמר (ברכות דף לג,ב) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים -

¹¹ was a king and he experienced the heat of the sun in his travels and battles. Therefore considered it a desirable blessing.

¹² The ים מפרשים יש interpreted it in this manner to (perhaps) avoid תוספות question from מחמתו אין.

¹³ חבוקק א, יד.

¹⁴ It is evident that the connection between the two statements is the idea of פחים, meaning heat

And that which חנינא ר' said, 'everything is בידי שמים except for fear of Heaven', where seemingly these two statements contradict each other –

- יר"ש responds; that statement regarding תוספות

אין ענינו לכאן דהתם קאי על הולד במעי אמו (נדה טז,ב) -

Has no relevance her, for there it is discussing the fetus in the mother's womb -

שגזרין אם יהא עני או עשיר גבור או חלש טפש או חכם אבל צדיק ורשע לא -

Where the heavenly court decrees whether the child will grow to be either poor or rich, strong or weak, foolish or wise, but they do not decree whether he will be righteous or wicked, and that is the meaning of - הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים

והכא מיירי¹⁵ במאורעות הבאות על האדם:

However here when we say הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים we are referring to incidents that happen to people.

SUMMARY

The dictum of הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים, which indicates that one cannot protect himself from harm (except for cold or heat) means from harm that is decreed against his will; however it is obvious that a person can and should protect himself by not being negligent and endangering himself. Even regarding ופחים וצינים it is possible that ה' aids us so we do not need to protect ourselves from them. One cannot protect himself from פחים when out in the open. This הכל בידי שמים is referring to incidents which happen to a person, while the הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים discusses the character of a person and his observance of תומ"צ.

THINKING IT OVER

1. תוספות writes that a person can kill himself.¹⁶ How can תוספות say that when there is a משנה that אתה חי בעל כרחך¹⁷, meaning that one must live even if he chooses not to?¹⁸

2. תוספות writes that here we are discussing מאורעות הבאות על האדם, but by הכל וכו' we are (seemingly) not discussing מאורעות הבאות על האדם. However there it mentions עשיר ועני, which are מאורעות הבאות על האדם.²⁰

¹⁵ See 'Thinking it over' # 2.

¹⁶ See footnote # 4.

¹⁷ אבות פ"ד מכ"ב.

¹⁸ See סוכ"ד אות לג and תוספות ישנים אות ג'.

¹⁹ See footnote # 15.

²⁰ See קובץ שעורים אות פט.